KINNITATUD
Terviseministri 16. novembri 2023. a käskkiri nr 150
„Terviseriskide ennetamine ja vähendamine“
MUUDETUD
sotsiaalministri 20.01.2026
käskkirjaga nr 3

Terviseriskide ennetamine ja vähendamine

Tegevuste abikõlblikkuse periood
01.12.2023–31.12.2027

Elluviija
Tervise Arengu Instituut (TAI)

Rakendusasutus (RA)
Sotsiaalministeerium (välisvahendite osakond)

Rakendusüksus (RÜ)
Riigi Tugiteenuste Keskus (RTK)

Kaasrahastanud Euroopa Liit

Eesti tuleviku heaks

SISUKORD

1. REGULEERIMISALA NING SEOSED EESTI PIKAAJALISE ARENGUSTRATEEGIAGA „EESTI 2035“ JA VALDKONDLIKE ARENGUKAVADEGA 3

2. TOETATAVAD TEGEVUSED 4

2.1. UIMASTEID TARVITAVATE INIMESTE TARBIMISE VÄHENDAMISE TOETAMISEKS JA NEILE PSÜHHOSOTSIAALSE TOE PAKKUMISEKS VALDKONNAÜLESE MUDELI VÄLJATÖÖTAMINE 4

2.1.1. Uimasteid tarvitavate inimeste toetamise mudeli väljatöötamist toetavad uuringud 4

2.1.2. Uimasteid tarvitavate inimestega kokkupuutuvatele spetsialistidele koolitusmoodulite väljatöötamine ja nende koolitamine 5

2.1.3. Uimasteid tarvitavate inimeste toetamise mudeli väljatöötamine 6

2.2. TOITUMISNÕUSTAMISE TEENUSE ESMATASANDI TERVISHOIU TEOREETILISE MUDELI VÄLJATÖÖTAMINE 6

2.2.1. Toitumisnõustamise teenuse pakkumise teoreetilise mudeli väljatöötamine ning toitumisnõustaja ja -terapeudi kutse kirjelduse uuendamise ning õppekavade arendamise ettepanekud 7

2.2.2. Toitumisnõustamise teenuse mudeli rakendamist toetavate tööriistade, koolitus- ja teabematerjalide täiendamine ja väljatöötamine ning teavitustöö 7

2.2.3. Nõustamisteenuse hindamismõõdikute ja arendusvajaduste kaardistus 8

2.3. RIIGIABI 8

3. NÄITAJAD 8

4. TEGEVUSTE EELARVE 10

5. KULUDE ABIKÕLBLIKKUS 10

6. TOETUSE MAKSMISE TINGIMUSED JA KORD 11

7. ELLUVIIJA KOHUSTUSED 11

8. ARUANDLUS 12

9. TAT MUUTMINE 12

10. FINANTSKORREKTSIOONI TEGEMISE ALUSED JA KORD 13

11. VAIDLUSTE LAHENDAMINE 13

1. Reguleerimisala ning seosed Eesti pikaajalise arengustrateegiaga „Eesti 2035“ ja valdkondlike arengukavadega

Käskkirjaga reguleeritakse ühtekuuluvuspoliitika fondide 2021–2027 meetmete nimekirja meetme 21.4.3.2 „Terviseriskide ja riskikäitumise vähendamine ning kogukondade ja paikkondade võimestamine tervise edendamisel“ (edaspidi *meede*) ja sellega seotud sekkumise „Haiguste ennetusmeetmete, nõustamis-, rehabilitatsiooni- ja tugiteenuste kättesaadavuse parandamine inimeste konkurentsivõime tõstmiseks tööturul ja tööturule naasmiseks“ toetuse andmise ja kasutamise tingimusi ja korda.

Toetuse andmise tingimused (edaspidi TAT) on seotud ühtekuuluvuspoliitika fondide 2021–2027 rakenduskava (edaspidi *rakenduskava*) poliitikaeesmärgiga nr 4 „Sotsiaalsem Eesti“ ja ELi erieesmärgiga d – edendada töötajate, ettevõtete ja ettevõtjate kohanemist muutustega ning aktiivse ja tervena vananemist ning tervislikku ja hästi kohandatud töökeskkonda, kus ohjatakse terviseriske.

1.1. Seosed Eesti pikaajaline arengustrateegia „Eesti 2035“ eesmärkidega

TAT-ga viiakse ellu Eesti riigi 2023.–2026. aasta eelarvestrateegia tervise tulemusvaldkonna tervist toetavate valikute programmi meetme „Terviseriskide ja riskikäitumise vähendamine ning kogukondade ja paikkondade võimestamine tervise edendamisel“ tegevus „Terviseriskide ennetamise ja tervise edendamise korraldamine“.

TAT-ga rahastatavate tegevuste puhul arvestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ELT L 231, 30.06.2021, lk 159–706), artiklis 9 nimetatud horisontaalseid põhimõtteid ning need panustavad Eesti riigi pikaajalise arengustrateegia „Eesti 2035“ (edaspidi „Eesti 2035“) aluspõhimõtete hoidmisse ning sihtide „Eesti ühiskond on hooliv, koostöömeelne ja avatud“ ja „Eestis elavad arukad, tegusad ja tervist hoidvad inimesed“ alasihtide „Hooliv ühiskond“, „Tervist hoidev inimene“ ja „Tegus inimene“ saavutamisse.

Toetatavate tegevuste panust ligipääsetavuse tagamisse hinnatakse mõõdikuga „Ligipääsetavuse näitaja“, panust soolise võrdõiguslikkuse tagamisse mõõdikuga „Soolise võrdõiguslikkuse indeks“, panust võrdsete võimaluste tagamisse mõõdikuga „Hoolivuse ja koostöömeelsuse mõõdik“ ja panust regionaalselt tasakaalustatud arengusse mõõdikuga „Tervena elada jäänud aastad“.

Tegevused toetavad „Eesti 2035“ aluspõhimõtet „Kõigil peab olema võrdne võimalus eneseteostuseks ja ühiskonnaelus osalemiseks“ ning aitavad vähendada tervisekaotust põhjustavaid riskitegureid ja riskikäitumist, mis on nimetatud „Eesti 2035“ ühe arenguvajadusena. „Eesti 2035“ tegevuskava seab eesmärgiks ülemäärase kehakaaluga inimeste vähenemise alla 50% aastaks 2035 (2020. a 51,6%), tervena elada jäänud aastate arvu kasvu meestel 2035. aastaks 63 eluaastani ja naistel 64,5 eluaastani (2021. a 54,9 ja 58) ja soolise lõhe vähendamise tervena elada jäänud aastates (2021. a 2,1 aastat) 1,5 aastani aastaks 2035. Selleks tuleb muu hulgas vähendada riskikäitumist ja edendada tervislikke eluviise.

Toetatavad tegevused on kujundatud kooskõlas rahvastiku tervise arengukava 2020–2030 eesmärgiga „Eesti inimeste keskmine oodatav eluiga ja tervena elada jäänud aastate arv kasvab“. TAT tegevused aitavad kaasa selle eesmärgi saavutamisele. Toetatavate tegevuste kavandamisel on lähtutud rahvastiku tervise arengukavas 2020–2030 sätestatud järgmistest alaeesmärgi „Tervist toetavad valikud“ lahendusteedest:

- vaimse tervise edendamine;

- vigastuste ennetamine;
- tasakaalustatud toitumise ja füüsilise aktiivsuse edendamine;
- uimastite tarvitamise ennetamine ja vähendamine.

2. Toetatavad tegevused

Toetuse andmise üldeesmärk on avastada varakult terviseriske ja riskikäitumist, toetada inimest nende riskide vähendamisel ja eluviisi muutmisel ning seeläbi parandada inimeste füüsilist ja vaimset tervist ja heaolu.

TAT keskendub valdkonnaüleste mudelite väljatöötamisele, tervisevaldkonna ja sidusvaldkondade vastutusalas olevate tegevuste arendamisele, eri valdkondade integreerimisele, koostööle ja koostoimimisele. TAT eesmärk saavutatakse toetatavate tegevuste elluviimise tulemusel, mille mõju ja ulatus on lõpptulemusena üleriigiline.

Toetatakse tegevusi, mis ei kahjusta oluliselt keskkonnaeesmärke Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2020/852, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088 (ELT L 198, 22.06.2020, lk 13–43), artikli 17 tähenduses. TAT tegevused ei tohi suurendada negatiivseid keskkonnamõjusid, koolituste korraldamisel ja teadlikkuse suurendamisel tuleb taaskasutada maksimaalselt materjale ja vahendeid ning planeerida üritusi läbimõeldult, et nendel osalemise ökoloogiline jalajälg oleks vähim. Tegevusteks vajalike teenuste ja toodete hankimisel kasutatakse keskkonnahoidlike riigihangete põhimõtteid.

Kõigi tegevuste elluviimisel järgitakse võrdse kohtlemise ja ligipääsetavuse põhimõtteid. Koolituste, infopäevade jt sündmuste planeerimisel selgitatakse välja osalejate võimalikud erivajadused, millega arvestatakse, tagades enne sündmust, sündmuse käigus ja pärast sündmust nii füüsiline kui ka digitaalne ligipääsetavus, sealhulgas igasugune info ja kommunikatsioon. Digitaalne ja veebisisu peab vastama avaliku teabe seaduse §-s 32 ja ettevõtlus- ja infotehnoloogiaministri 28. veebruari 2019. a määruses nr 20 „Veebilehe ja mobiilirakenduse ligipääsetavuse nõuded ning ligipääsetavust kirjeldava teabe avaldamise kord“ kehtestatud ligipääsetavusnõuetele (sh vastavus standardile EN 301 549). Teavitus- ja koolitustegevuste puhul pööratakse tähelepanu eri soost, vanuses, rahvusest ja eesti keelest erineva emakeelega inimeste kaasamisele. Abinõude väljatöötamisel analüüsitakse ja võetakse arvesse erinevusi eri soost, vanuses, rahvusest jne inimeste hoiakutes ja riskikäitumises ning nende põhjusi.

Toetatavate tegevuste valikul lähtuti vastavalt Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a määruse nr 55 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“ (edaspidi *ühendmäärus*) §-le 7 rakenduskava tegevuste üldistest valikukriteeriumidest ja metoodikast.

Tegevuste abikõlblikkuse periood on 01.12.2023–31.12.2027.

Tegevuste elluviija on Tervise Arengu Instituut.

2.1. Uimasteid tarvitavate inimeste tarbimise vähendamise toetamiseks ja neile psühhosotsiaalse toe pakkumiseks valdkonnaülese mudeli väljatöötamine

2.1.1. Uimasteid tarvitavate inimeste toetamise mudeli väljatöötamist toetavad uuringud

2.1.1.1. Tegevuse eesmärk

Tegevuse eesmärk on toetada teadmistepõhise tervikliku mudeli kujundamist uimastitarvitamise varajaseks märkamiseks, uimasteid tarvitava inimese ravi, taastumise ja toimetuleku toetamiseks ning tema ja ta lähedaste elukvaliteedi parandamiseks tervisevaldkonna ja sidusvaldkondade koostöös.

2.1.1.2. Tegevuse sisu

Tegevuse koordineerimiseks, otsuste juhtimiseks ja osapoolte kaasamiseks moodustatakse ekspertidest ja teadlastest koosnev töögrupp. Tegevuse raames kaardistatakse ja analüüsitakse teaduskirjandust ja parimaid rahvusvahelisi kogemusi, muu hulgas võimalikke tõenduspõhiseid ennetus- ja sekkumisprogramme, metoodikaid ja teenuseid, et toetada uimasteid tarvitavaid inimesi peamiselt väljaspool eriarstiabi. Lisaks analüüsitakse olemasolevat Eesti praktikat ning vajadusi sotsiaal-, tervise-, justiits- ja siseturvalisuse valdkonnas ja sidusvaldkondades. Tegevuse käigus selgitatakse välja ülikoolides ning teistes Eesti õppe- ja koolitusasutustes pakutavate sihtrühmaga seonduvate koolituste ja kursuste sisu ja maht. Vajaduse korral tellitakse täiendavaid analüüse ja eksperdiarvamusi, et kaardistada sobivad kogukonnapõhised sekkumismudelid, samuti korraldatakse õppevisiite, et tutvuda teiste riikide kogemustega.

2.1.1.3. Tegevuse tulemus

Uuringute tulemuste põhjal osatakse planeerida vajaduspõhiseid meetmeid ja tegevusi uimasteid tarvitavate inimeste paremaks toetamiseks ja uimastitarvitamise varajaseks avastamiseks. Tegevuse tulemusena on poliitikakujundajad, tervisevaldkonna sekkumiste väljatöötajad jt olulised sihtrühmad teadlikumad õppeasutuste õppekavade sisust ning pakutavate teadmiste kaasaegsusest ja tõenduspõhisusest, samuti eri valdkondades rakendatavatest tõenduspõhistest sekkumistest, kogemustest ja vajadustest. Lisaks on sekkumiste planeerijatel ja poliitikakujundajatel ülevaade parimatest rahvusvahelistest kogemustest.

2.1.1.4. Sihtrühm

Teenusepakkujad (sh KOV, era- ja kolmas sektor), õppe- ja koolitusasutused, poliitikakujundajad ja järgmisi tegevusi planeeriv töögrupp.

2.1.2. Uimasteid tarvitavate inimestega kokkupuutuvatele spetsialistidele koolitusmoodulite väljatöötamine ja nende koolitamine

2.1.2.1. Tegevuse eesmärk

Eesmärk on suurendada uimasteid tarvitavate inimestega kokkupuutuvate spetsialistide teadmisi uimastitarvitamise häiretest ja nende varajasest märkamisest, samuti parandada oskusi ja teadmisi selle kohta, kuidas rakendada tõenduspõhiseid sekkumisi ja teha koostööd teiste valdkondade teenusepakkujatega.

2.1.2.2. Tegevuse sisu

Uimasteid tarvitavate inimestega kokkupuutuvate spetsialistide tõenduspõhiste teadmiste ja uimastitarvitamise märkamise oskuse suurendamiseks ning sekkumiste ja nõustamiste tõhusamaks elluviimiseks töötatakse välja koolitusmoodulid, tööriistad ja vahendid ning info- ja juhendmaterjalid. Korraldatakse koolitused ning vajaduse korral kaasamis- ja teavitusüritused uimasteid tarvitavate inimestega kokkupuutuvatele spetsialistidele. Lisaks tehakse koostööd ülikoolide ning teiste õppe- ja koolitusasutustega, et pakkuda vajaduse korral tuge uimasteid tarvitavate inimestega kokkupuutuvate spetsialistide õppekavade uuendamisel.

2.1.2.3. Tegevuse tulemus

Tegevuse tulemusena on suurenenud uimasteid tarvitavate inimestega kokkupuutuvate spetsialistide teadlikkus uimastitarvitamise häiretest (sh erinevate sotsiaalsete rühmade (nt naised, vanemaealised jne) eripäradest ja probleemidest) ja uimastitarvitamise varajasest märkamisest ning nad oskavad rakendada tõenduspõhiseid sekkumisi. Suurenenud on uimasteid tarvitavate inimestega kokkupuutuvate spetsialistide pädevus ja valmisolek pakkuda nõustamist eesmärgiga säilitada või parandada uimasteid tarvitavate inimeste tervist ja heaolu.

2.1.2.4. Sihtrühm

Tervisevaldkonna ja sidusvaldkondade töötajad, teenusepakkujad (sh KOV, era- ja kolmas sektor), kohalikud omavalitsused, ülikoolid ja teised õppeasutused (sh õppel olevad tulevased spetsialistid).

2.1.3. Uimasteid tarvitavate inimeste toetamise mudeli väljatöötamine

2.1.3.1. Tegevuse eesmärk

Tegevuse eesmärk on kohandada analüüside tulemusel välja valitud sekkumised ja eri tasandeid haarav valdkonnaülene mudel Eesti vajadustele ja võimalustele vastavaks.

2.1.3.2. Tegevuse sisu

Töötatakse välja või kohandatakse ja kirjeldatakse Eesti oludele sobivaks ja võetakse kasutusele mudeli raamistik uimasteid tarvitavate inimeste toetamiseks. Sealhulgas arendatakse uusi lähenemisviise, metoodikaid, juhendmaterjale ja tööriistu. Tegevused on suunatud uimasteid tarvitavatele inimestele mõeldud teenuste kvaliteedi parandamisele, uute sekkumiste väljatöötamisele või rahvusvaheliselt kasutatavate kogemuste juurutamisele ja probleemse uimastitarvitamise varajasele märkamisele.

2.1.3.3. Tegevuse tulemus

Tegevuse tulemusena on välja töötatud uus valdkonnaülene mudel ning on teada selle mõju uimasteid tarvitavate inimeste heaolule, riski- ja tervisekäitumisele. Mudeli rakendamisel paranevad uimasteid tarvitavate inimestega kokkupuutuvate spetsialistide oskused teenuste korraldamisel, arendamisel ja pakkumisel, mis tagab pakutavate teenuste parema kvaliteedi ja lähtumise kliendi vajadustest. Valdkonnas töötavate spetsialistide oskused, töövõtted ja -viisid toetavad kvaliteetse ja vajaduspõhise abi pakkumist ning uimastitarvitamise häire varajast märkamist. Paranenud on tervishoiu- ja sotsiaalvaldkonna ja sidusvaldkondade koostöö. Paranenud on sidusvaldkonna spetsialistidele ja uimastitarvitajatele mõeldud abi ja teenuste kohta käiva teabe kättesaadavus.

2.1.3.4. Sihtrühm

Tervisevaldkonna ja sidusvaldkondade töötajad, teenusepakkujad (sh KOV, era- ja kolmas sektor), kohalikud omavalitsused, uimasteid tarvitavad inimesed ja nende lähedased.

2.2. Toitumisnõustamise teenuse esmatasandi tervishoiu teoreetilise mudeli väljatöötamine

2.2.1. Toitumisnõustamise teenuse pakkumise teoreetilise mudeli väljatöötamine ning toitumisnõustaja ja -terapeudi kutse kirjelduse uuendamise ning õppekavade arendamise ettepanekud

2.2.1.1. Tegevuse eesmärk

Tuginedes 2023. aasta III kvartalis valminud AS Emor uuringu „Toitumisnõustamise integreerimine esmatasandi tervishoiusüsteemi“ tulemustele on eesmärk töötada välja toitumisnõustamise teenuse teoreetiline mudel, koostada ettepanekud toitumisnõustaja ja -terapeudi kutseoskuste kirjelduse nüüdisajastamiseks ning anda sisend toitumisnõustamisalase väljaõppe ajakohastamiseks.

2.2.1.2. Tegevuse sisu

Tegevus on seotud Eesti oludele sobiva teoreetilise astmelise toitumisnõustamise teenuse mudeli väljatöötamisega. Mudeli kujundamisel hangitakse vajaduse korral täiendavaid analüüse ja eksperdihinnanguid. Tegevuse käigus kaardistatakse teenusemudeli rakendamist toetavate juhendite, tööriistade ja infomaterjalide vajadus ning töötatakse välja lähenemisviisid ja metoodikad, mis soodustavad mudeli praktilist rakendatavust ja suurendavad kasutajasõbralikkust, vajaduse korral korraldatakse kaasamisüritusi. Analüüsitakse vajadust olemasolevat kutseoskuste kirjeldust nüüdisajastada ning antakse sisend kutsestandardi muutmiseks ja toitumisnõustamisalase väljaõppe ajakohastamiseks.

2.2.1.3. Tegevuse tulemus

Tegevuse tulemusena on valminud teoreetiline astmeline mudel, mis kirjeldab toitumisnõustamise teenuse ülesehitust, protsesse ja instrumente ning loob aluse teenuse hilisemaks lõimimiseks esmatasandi tervishoiusüsteemi. Samuti on antud sisend toitumisnõustaja ja -terapeudi kutsestandardi ajakohastamiseks ning on olemas analüüs selle kohta, milliseid muudatusi on vaja teha toitumisnõustamisalases õppes, et see vastaks kutsestandardis nimetatud teadmistele ja oskustele.

2.2.1.4. Sihtrühm

Eesti elanikud, esmatasandi tervishoiutöötajad, toitumisnõustajad ja -terapeudid, poliitikakujundajad, sekkumiste kujundajad.

2.2.2. Toitumisnõustamise teenuse mudeli rakendamist toetavate tööriistade, koolitus- ja teabematerjalide täiendamine ja väljatöötamine ning teavitustöö

2.2.2.1. Tegevuse eesmärk

Eesmärk on suurendada nii elanike kui ka toitumisnõustamise teenuse pakkujate teadmisi, oskusi ja võimalusi, luues ja ajakohastades tööriistu, koolitusi ja teabematerjale, mis toetavad iseseisvat tervislike toitumisharjumuste kujundamist ja toitumisnõustamise teenuse praktilist rakendamist.

2.2.2.2. Tegevuse sisu

Ajakohastatakse olemasolevaid ja töötatakse välja uued tööriistad ning teabe-, juhend- ja õppematerjalid tavainimestele ja spetsialistidele. Kavandatakse koolitusi, mis toetavad mudeli rakendamist. Vajaduse korral kaasatakse eksperte ja fookusgruppe ning tehakse uuringuid ja testimisi, et tagada tööriistade ja materjalide kasutajasõbralikkus ja praktiline väärtus. Töötatakse välja sõnumid, mis on kooskõlas riiklike toitumissoovitustega ning sihtrühmade väärtuste ja hoiakutega.

2.2.2.3. Tegevuse tulemus

Tegevuse tulemusena on suurenenud inimeste teadmised, oskused ja võimalused enesejuhtimisel tervisliku toitumisega seonduvalt ning spetsialistide teadlikkus ja pädevus nõustamistegevuse elluviimisel. Välja on töötatud sobivad teabematerjalid, töövahendid ja sõnumid.

2.2.2.4. Sihtrühm

Eesti elanikud, ennekõike eluviisist tulenevate terviseprobleemidega või ülekaalus olevad täisealised inimesed, esmatasandi tervishoiutöötajad, toitumisnõustajad ja -terapeudid.

2.2.3. Nõustamisteenuse hindamismõõdikute ja arendusvajaduste kaardistus

2.2.3.1. Tegevuse eesmärk

Tegevuse eesmärk on koostada ettepanek esialgsete kvaliteedi- ja tulemuslikkuse hindamise mõõdikute kohta ning kaardistada toitumisnõustamise teenuse arendusvajadused, et luua alus mudeli terviklikuks rakendamiseks esmatasandi tervishoiusüsteemis. Toitumisnõustamise teenuse mudeli täies ulatuses kasutuselevõtu eesmärk on vähendada tervishoiutöötajate koormust ning parandada patsientide ravitulemusi ja inimeste elukvaliteeti.

2.2.3.2. Tegevuse sisu

Tegevus on suunatud toitumisnõustamise teenuse mudeli kvaliteedi- ja tulemuslikkuse hindamise esialgsete mõõdikute ettepaneku sõnastamisele. Lisaks tehakse teenuse laiendamise ja arendamise vajaduste kaardistus ning koostatakse suunised mudeli edasiseks rakendamiseks tervishoiusüsteemis.

2.2.3.3. Tegevuse tulemus

Tegevuse tulemusena on sõnastatud ettepanek kvaliteedi- ja tulemuslikkuse hindamise mõõdikute kohta ning koostatud suunised teenusemudeli edasiarendamiseks ja edasiseks rakendamiseks tervishoiusüsteemi kontekstis.

2.2.3.4. Tegevuse sihtrühm

Poliitikakujundajad, teenusearendajad, sekkumiste kujundajad.

2.3. Riigiabi

Käesoleva TAT raames antav toetus ei ole riigiabi.

3. Näitajad

	Näitaja nimetus (mõõtühik)	Algtase	Vahe-sihttase (2024)	Sihttase (2027)	Selgitav teave
Meetmete nimekirja väljundnäitaja	Valdkondadeülese terviseprobleemide ennetuse ja riskide	0	0	2	Raporteeritakse, kui a) mudel võimaldab terviseprobleeme

	Näitaja nimetus (mõõtühik)	Algtase	Vahe-sihttase (2024)	Sihttase (2027)	Selgitav teave
	varajase märkamise mudel (mõõtühik arv)				ennetada ja riske varajases staadiumis märgata; b) mudel võimaldab vajalikke sekkumisi nende riskide maandamiseks; c) mudel hõlmab eri valdkondi; d) välja on töötatud vajalikud dokumendid baaskvaliteedi tagamiseks mudeli rakendamisel. Väljundnäitaja saavutamist hindab ja raporteerib lõpparuandes elluviija.
2.1. Uimasteid tarvitavate inimeste tarbimise vähendamise toetamiseks ja neile psühhosotsiaalse toe pakkumiseks valdkonnaülese mudeli väljatöötamine					
TAT-spetsiifiline näitaja	2.1.1. Uimasteid tarvitavate inimeste toetamise mudeli väljatöötamist toetavad analüüsid (arv)	0	1	1	Panustab otseselt meetmete nimekirja väljundnäitajasse. Tulemus on saavutatud, kui analüüs on valminud. Allikaks on elluviija projektiaruanded.
TAT-spetsiifiline näitaja	2.1.2. Koolituse läbinud spetsialistide arv (arv)	0	0	500	Panustab otseselt meetmete nimekirja väljundnäitajasse. Tulemus on saavutatud, kui koolitusmoodulid on valminud ja koolitused korraldatud. Allikaks on elluviija projektiaruanded.
TAT-spetsiifiline näitaja	2.1.3. Uimasteid tarvitavate inimeste toetamise mudeli väljatöötamine (arv)	0	0	1	Panustab otseselt meetmete nimekirja väljundnäitajasse. Tulemus on saavutatud, kui mudel on välja töötatud. Allikaks on elluviija projektiaruanded.

	Näitaja nimetus (mõõtühik)	Algtase	Vahe-sihttase (2024)	Sihttase (2027)	Selgitav teave
2.2. Toitumisnõustamise teenuse esmatasandi tervishoiu teoreetilise mudeli väljatöötamine					
TAT-spetsiifiline näitaja	2.2.1. Toitumisnõustamise teenuse pakkumise teoreetilise mudeli väljatöötamine ning toitumisnõustaja ja -terapeudi kutse kirjelduse uuendamise ja õppekavade arendamise ettepanekud (arv)	0	0	1	Panustab otseselt meetmete nimekirja väljundnäitajasse. Tulemus on saavutatud, kui teoreetilise mudeli kirjeldus on valminud. Allikaks on elluviija projektiaruanded.
TAT-spetsiifiline näitaja	2.2.2. Toitumisnõustamise teenuse mudeli rakendamist toetavate tööriistade, koolitus- ja teabematerjalide täiendamine ja väljatöötamine ning teavitustöö (arv)	0	0	1	Panustab otseselt meetmete nimekirja väljundnäitajasse. Tulemus on saavutatud, kui tööriistad on valminud. Allikaks on elluviija projektiaruanded.
TAT-spetsiifiline näitaja	2.2.3. Nõustamisteenuse hindamismõõdikute ja arendusvajaduste kaardistus (arv)	0	0	1	Panustab otseselt meetmete nimekirja väljundnäitajasse. Tulemus on saavutatud, kui kaardistus on valminud. Allikaks on elluviija projektiaruanded.

4. Tegevuste eelarve

		Summa	Osakaal
1	**ESF+**	3 085 755	70%
2	**Riiklik kaasfinantseering**	1 322 466	30%
3	**Eelarve kokku**	4 408 221	100%

5. Kulude abikõlblikkus

5.1. Abikõlblike kulude kindlaks määramisel lähtutakse ühendmääruse §-dest 15–17 ja 21.

5.2. Tegevuste kaudsed kulud on abikõlblikud ühtse määra ulatuses, mis on 15% tegevuste otsestest ühendmääruse § 21 lõikes 3 nimetatud personalikuludest. Kaudseteks kuludeks loetakse ühendmääruse § 21 lõikes 4 nimetatud kulud.

5.3. Abikõlblikud otsesed kulud on tegevuste elluviimiseks vajalikud kulud, muu hulgas:
5.3.1 väliskoolituse ja -lähetuse kulud Euroopa Liidu liikmesriikides, Norras, Liechtensteinis, Šveitsis ja Islandil. Väljaspool Euroopa Liitu tekkinud kulud võivad moodustada kuni 3% TAT eelarvest;
5.3.2 tegevuste elluviimise toetamiseks mõeldud meeskonnakoolituste, inspiratsioonipäevade, konverentside ja sarnaste ürituste kulud;
5.3.3 tegevuste ja teenuste tutvustamiseks korraldatavate meedia- ja kommunikatsioonialaste tegevuste ja ürituste kulud;
5.3.4 tegevuste elluviimisega kaasnevad rendi- ja toitlustuskulud, sealhulgas erisoodustusmaks;
5.3.5 tegevuste ligipääsetavuse tagamisega seotud kulud;
5.3.6 tegevuste 2.1 ja 2.2 raames väljatöötatavate koolituste, õppematerjalide ja -vahendite kulud.

6. Toetuse maksmise tingimused ja kord

6.1. Toetust makstakse tegelike kulude alusel, kui abikõlblik kulu on tekkinud ja see on tasutud. Kaudseid kulusid hüvitatakse punkti 5.2 kohaselt ühtse määra alusel.

6.2. Enne esimese makse saamist peab elluviija esitama rakendusüksusele (edaspidi RÜ):
6.2.1 väljavõtte oma raamatupidamise sise-eeskirjast, milles on kirjeldatud, kuidas TAT otseseid kulusid eristatakse raamatupidamises muudest TAT rakendaja kuludest;
6.2.2 koopia riigihangete tegemise korrast asutuses;
6.2.3 edasivolitatud õiguste korral esindusõigusliku isiku antud volituse koopia.

6.3. Punktis 6.2 nimetatud dokumente ei pea esitama, kui elluviija on varasema TAT rakendamisel nimetatud dokumendid esitanud ja neid ei ole enne uue TAT rakendamist muudetud. Elluviija esitab RÜ-le sellekohase kirjaliku kinnituse.

6.4. Makse saamise aluseks olevaid dokumente ja tõendeid esitab elluviija RÜ-le e-toetuse keskkonna kaudu üks kord kuus.

6.5. Makse aluseks olevate dokumentide menetlusaeg on kuni 80 kalendripäeva dokumentide saamisest arvates. RÜ maksab toetuse elluviijale välja, kui on tuvastanud hüvitamisele esitatud kulude abikõlblikkuse.

6.6. RÜ õigused ja kohustused makse menetlemise peatamisel ja maksest keeldumisel on sätestatud ühendmääruse §-s 33.

6.7. Lõppmakse saamiseks esitatavad dokumendid esitatakse koos TAT lõpparuandega. Lõppmakse tehakse pärast tingimuste ja kohustuste täitmist ning RÜ kontrollitud lõpparuande kinnitamist.

7. Elluviija kohustused

Elluviija peab täitma lisaks TAT-s sätestatud kohustustele ühendmääruse §-des 10 ja 11 toetuse saajale kehtestud kohustusi. Ühtlasi on elluviija kohustatud:
7.1 esitama rakendusasutusele (edaspidi RA) TAT järgmis(t)e eelarveaasta(te) tegevuste kirjelduse ja eelarve kulukohtade kaupa kinnitamiseks jooksva aasta 1. novembriks;
7.2 esitama punktis 7.1 nimetatud dokumendid peale nende kinnitamist viie tööpäeva jooksul RÜ-le;
7.3 esitama RA nõudmisel TAT eelarve jagunemise aastate ja eelarveartiklite kaupa;

7.4 rakendama TAT-d vastavalt kinnitatud tegevuste kirjeldusele ja eelarvele;
7.5 esitama RA-le TAT eelarve täitmise aruande iga kuu 10. kuupäevaks eelmise kuu kohta RA poolt väljatöötatud vormil;
7.6 esitama RÜ-le järgneva eelarveaasta väljamaksete prognoosi 10. detsembriks või kümne tööpäeva jooksul peale eelarve kinnitamist; esimese eelarveaasta väljamaksete prognoos tuleb esitada 15 tööpäeva jooksul TAT kinnitamisest;
7.7 esitama RÜ-le korrigeeritud prognoosi järelejäänud eelarveaasta kohta, kui punktis 6 nimetatud maksetaotlus erineb rohkem kui ¼ võrra punktis 7.6 esitatud prognoosist;
7.8 toodete ja teenuste hankimisel lähtuma keskkonnahoidlike riigihangete kriteeriumitest.

8. Aruandlus

8.1. Elluviija esitab RÜ-le TAT tegevuste, tulemuste ja näitajate saavutamise edenemise vahearuande koos lisadega e-toetuse keskkonna kaudu üldjuhul iga aasta 20. jaanuariks ja 31. juuliks vastavalt 31. detsembri ja 30. juuni seisuga. Kui tegevuste alguse ja esimese vahearuande esitamise tähtpäeva vahe on vähem kui neli kuud, esitatakse vahearuanne järgmiseks tähtpäevaks.

8.2. Elluviija tagab vajaduse korral tegevustes osalejate korrektsete andmete olemasolu sündmuste infosüsteemis iga kvartali lõpu seisuga hiljemalt kvartalile järgneva teise nädala lõpuks.

8.3. Elluviija esitab RÜ-le tegevuste, tulemuste ja näitajate saavutamise edenemise lõpparuande e-toetuse keskkonna kaudu 45 päeva jooksul abikõlblikkuse perioodi lõppkuupäevast.

8.4. Kui keskkonna töös esineb tehniline viga, mis takistab aruande tähtaegset esitamist, loetakse aruande esitamise tähtajaks järgmine tööpäev peale vea kõrvaldamist.

8.5. Kui vahearuande ja lõpparuande esitamise vahe on vähem kui kuus kuud, esitatakse vaid lõpparuanne.

8.6. RÜ kontrollib 20 tööpäeva jooksul vahe- või lõpparuande laekumisest, kas see on vormikohane ja nõuetekohaselt täidetud.

8.7. Kui vahearuandes puudusi ei esine, kinnitab RÜ vahearuande.

8.8. Vahearuandes puuduste esinemise korral annab RÜ elluviijale vähemalt kümme tööpäeva puuduste kõrvaldamiseks ning RÜ kinnitab vahearuande viie tööpäeva jooksul peale puuduste kõrvaldamist.

8.9. Lõpparuandes puuduste esinemise korral annab RÜ elluviijale vähemalt kümme tööpäeva puuduste kõrvaldamiseks.

8.10. Kui lõpparuandes puudusi ei esine, kinnitab RÜ lõpparuande.

8.11. Aruandes kajastatakse info vastavalt e-toetuse keskkonna aruande andmeväljades nõutule.

8.12. Lõpparuandes tuleb lisaks vahearuandes nõutavale infole esitada teave tegevuste panusest punktis 1.1 nimetatud „Eesti 2035“ mõõdikutesse, millega hinnatakse horisontaalsete põhimõtete edenemist.

9. TAT muutmine

9.1. Kui ilmneb vajadus tegevusi, tulemusi, eelarvet, näitajaid või abikõlblikkuse perioodi muuta, esitab elluviija RA-le põhjendatud taotluse (edaspidi *TAT muutmise taotlus*).

9.2. RA vaatab TAT muutmise taotluse läbi 20 tööpäeva jooksul alates selle kättesaamisest ja annab hinnangu TAT muutmise taotluse kohta peale punktis 9.4 nimetatud RÜ poolt edastatud ettepanekut ja punktis 9.8 nimetatud kooskõlastamist.

9.3. Puuduste esinemise korral annab RA elluviijale tähtaja puuduste kõrvaldamiseks. TAT muutmise taotluse menetlemise tähtaega võib pikendada puuduste kõrvaldamiseks ettenähtud tähtaja võrra.

9.4. RA edastab TAT muutmise taotluse peale läbivaatamist arvamuse avaldamiseks RÜ-le. RÜ-l on õigus teha muudatuste kohta ettepanekuid. RÜ esitatavate ettepanekute tähtaeg kooskõlastatakse RA-ga muudatuste sisust ja ulatusest lähtuvalt.

9.5. RÜ võib elluviijale või RA-le teha ettepanekuid eelarve muutmiseks, kui aruandes esitatud andmetest või muudest asjaoludest selgub, et muudatuste tegemine on vajalik TAT eduka elluviimise tagamiseks.

9.6. TAT muutmist ei saa taotleda sagedamini kui üks kord kuue kuu jooksul, välja arvatud juhul, kui on olemas RÜ nõusolek.

9.7. RA võib TAT-d muuta, kui selgub, et muudatuste tegemine on vajalik TAT edukaks elluviimiseks või elluviijal ei ole toetuse kasutamist ettenähtud tingimustel võimalik jätkata. Kui TAT rakendamisel on kalendriaasta lõpu seisuga tekkinud eelarveliste vahendite jääk, on RA-l õigus vähendada kogueelarvet kalendriaasta kasutamata jäänud eelarve summa ulatuses.

9.8. TAT muutmise eelnõu kooskõlastatakse vastavalt ühendmääruse §-le 48.

9.9. TAT muutmiseks punkti 9.1 tähenduses ei loeta:
9.9.1 tegevuste kirjelduse ja eelarve kulukohtade kaupa esitamist ja muutmist;
9.9.2 eelarves näidatud toetuse muutumist aastati, tingimusel et kogutoetuse summa ei muutu.

9.10. RA vaatab punkti 9.9 kohase muudatustaotluse läbi 20 tööpäeva jooksul ning puuduste mitteesinemise korral esitab muudetud dokumendid ministrile kinnitamiseks.

9.11. Punkti 9.9 kohases muudatustaotluses puuduste esinemise korral annab RA elluviijale tähtaja puuduste kõrvaldamiseks. Menetlemise tähtaega võib pikendada puuduste kõrvaldamiseks ettenähtud tähtaja võrra.

9.12. Eelnevalt RA-ga kirjalikult kooskõlastades ei eelda TAT muutmist konkreetse(te) aasta(te) eelarve muutmine tingimusel, et kogutoetuse summa ei muutu, kui kinnitatud eelarve kuluridasid ei muudeta ühe kalendriaasta jooksul kumulatiivselt rohkem kui 15%.

9.13. Peale punktis 9.12 nimetatud muudatuste kooskõlastust esitab elluviija viie tööpäeva jooksul muudetud eelarve koos RA kooskõlastusega RÜ-le e-toetuse keskkonna kaudu.

10. Finantskorrektsiooni tegemise alused ja kord

Finantskorrektsioone teeb RÜ vastavalt ühendmääruse §-dele 34–37.

11. Vaidluste lahendamine

Vaidlused riigiasutuste, sealhulgas valitsusasutuste vahel lahendatakse Vabariigi Valitsuse seaduses sätestatud korras.

Lisad:
Lisa 1 – TAT eelarve kulukohtade kaupa
Lisa 2 – TAT tegevuste detailne kirjeldus